

TEZĂUR LITURGIC
23 SEPTEMBRIE
DOSITEI KANELLOUS

VIATA
SF. MUCENIC
NICOLAE
PANTOPOLITUL
DE LA
CONSTANTINOPOL

TATARNIS, 2010

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Βίος καὶ Μαρτύριον τοῦ Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ παντοπώλου, τοῦ ἐκ Καρπενησίου καταγομένου καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει μαρτυρήσαντος

Ἡ μνήμη του τιμᾶται σὺς 23 Σεπτεμβρίου

Ἀρχιμ. Δοσιθέου Κανέλλου: *Οἱ Ἅγιοί μας.*

Ἰ. Μ. Τατάρνης Εὐρυτανίας, ἔκδοσις γ', σελ.58-71.

Ἡ φτωχὴ καὶ ἄγονη γῆ τοῦ Καζᾶ (ἐπαρχίας) τοῦ Καρπενησίου δὲν μποροῦσε νὰ θρέψη τὰ παιδιὰ της. Ἡ μόνη λύσις ἦταν ἡ μετανάστευσις. Ἄρχισε ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 17ου αἰ. καὶ συνεχίζεται δυστυχῶς μέχρι καὶ σήμερα. Ποῦ πήγαιναν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι; Ὅπου εὔρισκαν ψωμί. Ἐλάχιστοι στὰ καμποχώρια. Ἡ ἐλονοσία καὶ ὁ Τοῦρκος δὲν ἄφηναν πολλὰ περιθώρια. Λίγοι στὴν Λάρισα. Ἀρκετοὶ στὴν Θεσσαλονίκη. Οἱ πολλοὶ στὴν Κωνσταντινούπολη. Τί τοὺς τραβοῦσε πρὸς τὰ κεῖ; Ἐνας λόγος ἦταν πὼς ἡ Κωνσταντινούπολις ὡς πρωτεύουσα μιᾶς ἀχανοῦς αὐτοκρατορίας θὰ ἔδιδε εὐκαιρίες ἐπιβίωσης. Ὅλοι πήγαιναν ἐκεῖ, γιατί ὄχι καὶ μεῖς;

Ὁ ἄλλος λόγος, ὁ καὶ κυριώτερος ἦταν ὁ ἐξῆς: Στὸν προηγούμενο αἰῶνα (τὸν 16ο) ἕνας Ἀγραφιώτης, ὁ Σκαρλᾶτος, ἀπ' τοὺς πρώτους μετανάστες, εὐνοήθηκε τόσο πολὺ, ὥστε κατάρθωσε νὰ γίνῃ σεῖτζῆς, προμηθευτὴς δηλαδὴ τῶν σουλτανικῶν

στρατευμάτων. Ἐγινε ὁ πλουσιώτερος ἄνθρωπος τῆς αὐτοκρατορίας. Ποτὲ δὲν ξέχασε τὸν τόπο του. Ἐκτίσε μὲ ἔξοδά του τὸ μοναστήρι τῆς Τατάρνας (1556). Κατόπιν ἀγιογράφησε τὸ καθολικὸ τῆς ἴδιας Μονῆς. Ἐδώρησε τὸν χρυσοκέντητο ἐπιτάφιο (1584) ποὺ σώζεται μέχρι σήμερα σὲ αὐτὸ τὸ μοναστήρι. Προίκισε αὐτὸς καὶ οἱ ἐπίγονοί του Ἡγεμόνες τῆς Βλαχομπογδανίας (σημερινῆς Ῥουμανίας) τὸ μοναστήρι αὐτὸ μὲ κτήματα στὴν Ῥουμανία καὶ στὴν περιοχὴ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπέραντες ἐκτάσεις στὴν Μικρασιατικὴ πλευρὰ, στὴν περιοχὴ τῆς Χαλκηδόνος δόθηκαν στὸ Μοναστήρι τῆς Τατάρνας.

Εὐφορα χωράφια, ποὺ ὅμως ἤθελαν καλλιεργητές. Δόθηκε ἡ πρώτη εὐκαιρία. Ἀγραφιῶτες καὶ Καρπενησιῶτες (δὲν λέγω Εὐρυτάνες γιατί ἡ ὀνομασία αὐτὴ ἦταν ἄγνωστη τότε) ἔφθασαν γιὰ νὰ καλλιεργήσουν τὴν γῆ. Δημιουργήθηκαν δύο χωριά, τὸ Μπουγιούκ Μπακάλκιοϊ (Μεγάλο Μπακαλοχώρι) καὶ τὸ Κιουτσούκ Μπακάλκιοϊ (Μικρὸ Μπακαλοχώρι). Γιατὶ ὅμως ὀνομάσθηκαν Μπακαλοχώρια ἀφοῦ σὰν μόνη ἐπίδοσι εἶχαν τὴν καλλιέργεια τῆς γῆς; Τα παιδιά τους καὶ τὰ παιδιά τῶν παιδιῶν τους δὲν ἀρκέσθησαν μόνο στὶς ἀγροτικὲς ἐργασίες. Ἡ Κωνσταντινούπολις ἦταν κοντὰ. Ἄρχισαν νὰ πηγαινοέρχονται καὶ νὰ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν μπακαλική. Ἀργότερα ὅλο τὸ ἐσνάφιον (ἢ συντεχνία) τῶν μπακάληδων ἀπειτελεῖτο ἀπὸ Καρπενησιῶτες. Γιὰ

πολλά χρόνια. Μέχρι και τὸ 1964. Ὅποτε ἡ αὐλαία ἔπεσε. Γιὰ πάντα...

Δέχθηκε λοιπὸν ἡ Κωνσταντινούπολις τὰ παιδιὰ τῶν Ἀγράφων καὶ τοῦ Βελουχιοῦ. Ἀπὸ αὐτὰ πολλοὶ ἔγιναν μεγάλοι καὶ τρανοί. Μερικοὶ ὅμως ἔγιναν ἀκόμα τρανώτεροι. Ἔγιναν Μάρτυρες. Πότισαν καὶ ἀγίασαν τὰ χῶματά της μὲ τὸ τίμιον αἷμά τους. Ξεπλήρωσαν μὲ τὸν καλύτερο τρόπο τὴν ὀφειλὴ τῆς φιλοξενίας. Ἄν σκαλίσης λίγο τὸ χῶμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως θὰ ἀναβλύσει αἷμα Νεομαρτύρων. Ὁ Κεράτιος καὶ ὁ Βόσπορος φαίνονται γαλάζιοι ἀλλὰ δὲν εἶναι. Εἶναι κόκκινοι ἀπὸ τὰ αἵματα αὐτῶν ποὺ ὠμολόγησαν Χριστόν, κάτω ἀπὸ τὸ ρουθούνι τοῦ Σουλτάνου. Τὰ μαρτυρολόγια τῆς Ἐκκλησίας μας εἶναι γεμάτα ἀπὸ Νεομάρτυρες ποὺ ξίφει ἐτελειώθησαν στὴν Κωνσταντινούπολι. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τῆς Ῥωμιοσύνης. Καί, τί εὐλογία ἀλήθεια! Καὶ ἀπὸ τὰ μέρη τῶν Ἀγράφων καὶ τοῦ Καρπενησίου. Ἀρκετοί, ἐξ ὧν πρῶτος·

Νικόλαος ὁ Παντοπώλης.

Γεννήθηκε στὸ Καρπενήσι στὸ 1650 περίπου. Τὸ Καρπενήσι τότε ἦταν ἡ ἔδρα τῆς ἐπισκοπῆς Λιτζᾶς καὶ Ἀγράφων ὑπὸ τὸν Μητροπολίτην Λαρίσης. Οἱ γονεῖς του ἦσαν εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι. Παρ' ὅλη τους τὴν φτώχεια ἔστειλαν τὸν νεαρὸ Νικόλαο σὲ σχολεῖο, ὅπου καὶ ἔμαθε τὰ Ἱερὰ Γράμματα. Ὁ πατέρας του, λόγῳ

ένδειας, ἔφυγε νωρίς γιὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγινε μπακάλης. Ὅταν ὁ Νικόλαος ἔγινε 15 ἐτῶν ἦλθε ὁ πατέρας καὶ τὸν πῆρε μαζί του στὴν Πόλι. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὑπῆρχε μιὰ σχετικὴ ἀσφάλεια στοὺς δρόμους. Τὰ караβάνια ἦσαν πολυάνθρωπα καὶ ὠργανωμένα, ὑπῆρχαν χάνια γιὰ διανυκτερεύσεις, ἀκολουθοῦσαν ἔνοπλοι ἄνδρες. Ὑπάρχουν πληροφορίες ὅτι τακτικὰ, κάθε ἓνα μῆνα ἢ δύο, ξεκινοῦσε караβάνι μὲ καμήλες ἀπὸ τὸ Καρπενήσι γιὰ τὴν Πόλι. Τὸ ταξίδι διαρκοῦσε 31 χάνια ἢ 31 μερόνυχτα. Ἐνα μῆνα δηλαδή. Μὲ τὰ караβάνια ἔστελναν τὰ παιδιὰ τους στὴν Πόλι ὅπου καὶ τὰ παρελάμβαναν συγγενεῖς ἢ πατριῶτες. Οἱ γυναῖκες καὶ τὰ μικρὰ ἔμεναν πάντα στὸ χωριό. Ἐστελναν δῶρα στοὺς ξενιτεμένους ὅ,τι δὲν μπορούσε νὰ σαπίσῃ ἢ νὰ χαλάσῃ (νὰ στείλω μῆλο σέπεται, κυδῶνι μαραγιάζει· λέει τὸ δημοτικὸ τραγούδι).

Τὰ караβάνια ξεκινοῦσαν ἀπὸ Καρπενήσι σχεδὸν ἄδεια, τὶ νὰ στείλουν παρὰ κάποιες προβέντες καὶ κανένα γράμμα. Γυρνοῦσαν ὅμως γεμάταπραμάτειες καὶ καλούδια (κοιμήσου καὶ παρήγγειλα στὴν Πόλι τὰ προικιά σου... λέγει τὸ νανούρισμα). Χαλκῶματα, μύλους τοῦ καφέ, μπαχαρικὰ ἀπὸ τὸ Μισὶρ Τσαρσί, καὶ ὅ,τι ἄλλο καλὸ μπορούσε νὰ βάλῃ ὁ νοῦς σου. Μαζὶ ἔρχονταν καὶ οἱ ξενιτεμένοι γιὰ νὰ δοῦν γιὰ τελευταία φορὰ γέροντες γονεῖς, προσφιλῆ πρόσωπα, γιὰ νὰ βροῦν μιὰ καλὴ νύφη, νὰ σκαρώσουν κανένα παιδί ἀκόμη, γιὰ νὰ ἀπορυσθοῦν γιὰ πάντα ὕστερα

ἀπὸ ζωῆ τυραγνισμένη στὴν θαλπωρὴ τῆς οἰκογένειας ποὺ τόσο στερήθηκαν.

Δὲν ἐπέστρεφαν ὅλοι. Πολλοὶ δημιουργοῦσαν οἰκογένειες στὴν Πόλι καὶ ἔμεναν ἐκεῖ γιὰ πάντα. Μέγα γεγονός ἦταν ἡ ἄφιξι στὸ χωριὸ ἐνὸς ξενιτεμένου στὴν Πόλι. Ἡ ἄφιξις του ἔπαιρνε διαστάσεις ἡρωϊκῆς. Ἡ παροιμία τὸ λέγει: Ἀπὸ τὴν Πόλιν ἔρχομαι καὶ στὴν κορφή κὰν ἔλα = ἔλα νὰ μὲ προὔπαντήσης στὴν κορυφὴ τοῦ χωριοῦ, στὸ διάσελο, (ὄχι κανέλλα, τὸ γνωστὸ μπαχαρικό). Σῶζονται ἀκόμη ἀνὰ τὴν Εὐρυτανία μέσα σὲ παλιούς Ναούς Ἱερές Εἰκόνες, δισκοπότηρα, ἐπιτάφιοι, μανουάλια, οἰκιακὰ σκεύη χάλκινα, ἀσημικὰ περίτεχνα φερμένα ἢ σταλμένα ἀπὸ τὴν Πόλι, παραγωγὴ χριστιανῶν -ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν- μέσα στὰ φημισμένα ἐργαστήριά της. Φύγαμε λίγο ἀπὸ τὸ θέμα, ἀλλ' ἐν γνώσει. Ἐπανερχόμεθα:

Φθάνει ὁ νεαρὸς Νικόλαος στὴν Πόλι, καὶ πρὶν καλὰ-καλὰ καταλάβῃ ποὺ βρίσκεται, πρὶν ἀποθαυμάσῃ τὰ μνημεῖα καὶ τὶς ἐκκλησιῆς της, μπαίνει στὴν δουλειά. Βοηθὸς τοῦ πατέρα του στὸ μπακάλικό του στὸ Ταχτὰ-Καλέ. Ὁ ἀπλοῦς πατέρας του θέλησε νὰ μορφώσῃ τὸν Νικόλαο στὴν τουρκικὴ γλῶσσα. Γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ συνενοῆται μὲ ὅλους τοὺς πελάτες τοῦ μπακάλικου, Ῥωμιούς καὶ Τούρκους. Τὸ νὰ μιλήσῃ τὰ Τούρκικα ἦταν εὐκόλο, γιατί αὐτὴ ἡ γλῶσσα προφορικῶς μαθαίνεται εὐκόλα. Τὸ δύσκολο ἦταν νὰ

διαβάξη τὰ Τούρκικα. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸτε γράφονταν μετὰ τὴν ἀραβικὴ γραφὴ, ἀπὸ τὰ δεξιὰ στὰ ἀριστερὰ, χωρὶς φωνήεντα. Χρειαζόταν πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ μπορῆ κανεὶς νὰ διαβάξη ἄνετα.

Ἀπέναντι τοῦ μπακάλικο εἶχε τὸ μαγαζὶ τοῦ ἑνὸς μπαρμπέρη (κουρέας). Ἦταν φίλος τοῦ πατέρα τοῦ Νικολάου. Ἦταν Ἀγαρηνὸς καὶ φαίνεται ὅτι ἤξερε νὰ διαβάξη (γιατὶ καὶ οἱ περισσότεροὶ Τούρκοι ἦσαν ἐντελῶς ἀναλφάβητοι). Ἀνέθεσε λοιπὸν τὸν «φίλο» νὰ μάθῃ τὸν Νικόλαο τὴν τούρκικη γλῶσσα καὶ γραφὴ. Τὸ σφάλμα τοῦ πατέρα ἦταν ὅτι πίστεψε πὼς ὁ Τούρκος μπορεῖ νὰ γίνῃ φίλος. Οἱ παλαιοὶ ἔλεγαν ὅτι ὁ Τούρκος τὴν φιλίαν τὴν ἔχει στὸ γόνατο, ὅποτε θέλει τὴν κλωτσάει.

Τέχνη λοιπὸν τοῦ διαβόλου ἀπεδείχθη αὐτὴ ἢ σπουδὴ καὶ βιασύνη τοῦ πατρὸς τοῦ Νικολάου. Ἄρχισαν τὰ μαθήματα. Τὸ μυαλὸ τοῦ Νικολάου ἦταν ξυράφι. Εὐφυΐα, ἐξυπνάδα, μνήμη. Μαθαίνει τόσο γρήγορα, πὸς θαυμάζει ὁ μπαρμπέρης. Θαυμάζει καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὁ θαυμασμὸς μεταβάλλεται σὲ φθόνον γιὰ τὸ πανέξυπνον ῥωμιόπουλο. Φθονεῖ καὶ μελετᾷ κενὰ. Πὼς νὰ τουρκέψῃ τὸν νεαρὸ Νικόλαο. Δὲν ἄργησε νὰ βρῆ τὸν τρόπο, συνεργοῦντος καὶ τοῦ διαβόλου.

Ἀκοῦστε τί μηχανεύεται ὁ κατάρατος. Στὰ χρόνια ἐκεῖνα (φεύγουμε γιὰ λίγο ἀπὸ τὴν ἱστορία μας ἀλλὰ θὰ ἐπανέλθουμε σύντομα), στὰ χρόνια ἐκεῖνα λέγω, ἢ

μεγάλη μάστιγα τῶν χριστιανῶν ἦταν τὸ παιδομάζωμα. Κάθε πέντε χρόνια ἔβγαινε ὁ Τοῦρκος παγανιά, καὶ μάζευε τὰ καλύτερα χριστιανόπουλα. Τὰ συγκέντρωνε στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ τὰ τούρκευε. Τοὺς ἔκανε πλύσι ἐγκεφάλου καὶ ἔτσι καταντοῦσαν νὰ γίνουν οἱ φοβερότεροι χριστιανομάχοι καὶ ἐχθροὶ ὠρκισμένοι τοῦ ἴδιου τους τοῦ Γένους. Μὲ τὸν καιρὸ ἀπέκτησαν μεγάλη δύναμι. Ἀνέτρεπαν καὶ σουλτάνους ἀκόμη. Ἦταν ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος τῶν χριστιανῶν. Ἦσαν οἱ γενίτσαροι.

Μὲ αὐτοὺς λοιπὸν τοὺς θηριογνώμονες συνεννοήθηκε ὁ μπαρμπέρης καὶ ἔστησε τὴν παγίδα. Μίαν ἡμέραν κάθισε καὶ ἔγραψε σὲ ἓνα χαρτὶ τὸ σαλαβάτι, τὴν ὁμολογία δηλαδὴ τῆς πίστεως των. Κάτι σὰν τὸ δικό μας Σύμβολο τῆς Πίστεως. Ἔρχεται ὁ Νικόλαος γιὰ νὰ κάμῃ τὸ συνηθισμένο μάθημα. Παρόντες καὶ ἀρκετοὶ Γενίτσαροι, μιλημένοι. Δίδει ὁ μπαρμπέρης στὸν Νικόλαο τὸ σαλαβάτι γιὰ νὰ τὸ ἀναγνώσῃ. Μὲ ἀπλότητα ἐκεῖνος τὸ διαβάσει μεγαλοφώνως. Νομίζει ὅτι εἶναι μάθημα. Οὔτε πέρασε κὰν ἀπὸ τὸ μυαλό του ὅτι πρόκειται γιὰ σκευωρία.

Μόλις τελείωσε ἡ ἀνάγνωσις, ἄρχισαν οἱ Γενίτσαροι νὰ κραυγάζουν θριαμβευτικὰ, σὰν μιὰ δαιμονικὴ συμφωνία καὶ νὰ λένε:

Νικόλαε, ἔγινες πιά Τοῦρκος. Διάβασες τὸ σαλαβάτι, ὠμολόγησες τὴν πίστι μας, ἄρα τούρκεψες.

Τότε μόλις κατάλαβεν ὁ Ἅγιος τὶ συνέβη. Ἐνόησε τὸ ἄτιμό τους τέχνασμα καὶ μὲ σταθερὴ καὶ ὑψηλὴ φωνή, ἀπήντησε:

Εἶμαι χριστιανός, καὶ δὲν εἶμαι αὐτὸ ποὺ ἐσεῖς λέτε. Ἐγὼ ὀφείλω νὰ διαβάσω ὅ,τι μάθημα μοῦ δώσει ὁ δάσκαλός μου.

Φαίνεται ὅτι ὁ Νικόλαος μποροῦσε νὰ μιλάη τούρκικα ἀρκετὰ καλά, γιατί μαῖλλον ἀπίθανον εἶναι οἱ καταγραφόμενοι διάλογοι νὰ ἔγιναν στὰ Ῥωμέϊκα.

Οἱ μιανοὶ καὶ ἀπάνθρωποι ἐκεῖνοι ἄρπαξαν ἀμέσως τὸν νέο καὶ τὸν ἔσυραν βιαίως στὸν καϊμακάμη, στὸν ἐπίτροπο δηλαδή τοῦ Βεζύρη. Ἄλλοι φώναζαν, ἄλλοι ψευδομαρτυροῦσαν, μεγάλη ταραχή. Μέσα στὴν ὄχλοβὴ ἀκούονταν αὐτὲς οἱ φράσεις:

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐφένδη, ἔκαμε σαλαβάτι μπροστά μας. Ὁμολόγησε τὴν πίστι μας. Καὶ ἂν δὲν μᾶς πιστεύεις καὶ θέλεις νὰ μάθεις τὴν ἀλήθεια δὲς καὶ αὐτὸν τὸν τεσκερέ (τὸ ἔγγραφο δηλαδή), στὸν ὁποῖο ἔχει γραμμένο τὸ σαλαβάτι καὶ τὸ διαβάζει κάθε ὥρα καὶ στιγμή. Καὶ τώρα τοῦ λέμε ὅτι ἔγινε Τοῦρκος καὶ αὐτὸς περιγελᾷ τὴν πίστι μας.

Ὁ Καϊμακάμης τοῦ λέει:

Γιατί, Νικόλαε, ἀφοῦ ἔγραψες τὸ σαλαβάτι καὶ τὸ ἀναγινώσκεις, ὕστερα δὲν γίνεσαι Τοῦρκος;

Ὁ Νικόλαος παρ' ὄλο τὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας του, οὐδόλως ἐδειλίασε. Μὲ σωφροσύνη καὶ θάρρος διηγεῖται λεπτομερῶς τὶ συνέβη.

Ὁ Καϊμακάμης ὅμως βρῆκε τὴν εὐκαιρία τῆς ζωῆς του. Νὰ κάμη ἓνα χριστιανό, τοῦρκο. Καὶ μάλιστα ἓνα νέο. Γιὰ αὐτὸ εἶτε ἀπελογήθη ὁ Νικόλαος εἶτε ὄχι, ἔμεινεν ἀδιάφορος, σὰν νὰ ἦταν κουφός. Αὐτὸς συνεχίζει τὰ δικά του: Ἐπειδὴ Νικόλαε ἀνέγνωσες τὸ σαλαβάτι, πρέπει ὅπωςδήποτε νὰ γίνης Τοῦρκος. Ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω μεγάλο ἀξίωμα, θὰ σὲ τιμήσω καὶ θὰ σὲ δοξάσω μέσα στ' ἀνάκτορα.

Ἀπόητος ὁ Ἅγιος ἀπαντᾷ:

Ἐγὼ εἶμαι χριστιανός, καὶ τὸν Χριστὸν μου μόνον πιστεύω ὡς Θεὸν ἀληθινόν. Οἱ τιμὲς καὶ τὰ ἀξιώματα δὲν μοῦ χρειάζονται. Ἐγὼ τὸν Χριστό μου δὲν τὸν ἀρνοῦμαι. Διηγούμενος αὐτὴν τὴν ἱστορία, θαυμάζω ἀδελφοί, τὴν παρρησία, τὴν σωφροσύνη, τὴν ἀνδρεία αὐτοῦ τοῦ νεαροῦ παιδιοῦ. Ἦταν δὲν ἦταν 16 ἐτῶν. Εἶχε τὸν φωτισμὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὴν χάρι τοῦ Κυρίου. Ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν σοφίαν καὶ δύναμιν, ἧ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι πάντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. Ἀλλὰ ὅσους ἐπαίνους καὶ ἂν προσκομίσω οὐδὲν προσφέρω. Μειώνω μᾶλλον τὸν Ἅγιον. Διὸ καὶ ἐν συνοχῇ καρδίας τὸν ἀκολουθῶ στὸ μαρτύριό του.

Βλέποντας ὁ Καϊμακάμης τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης τοῦ Νικολάου καὶ ὅτι δὲν κατορθώνει τίποτε,

προστάζει νὰ δέσουν τὰ χέρια του πισθάγκωνα σὲ ἓνα στυλο τοῦ Σεραγιοῦ. Καλὰ δεμένος ὁ Ἅγιος δὲν μπορούσε οὔτε νὰ κινηθῆ, οὔτε νὰ ἀντιδράσῃ. Ξεσχίζουν τὰ ρούχὰ του καὶ τοῦ κάνουν σινέτι τουτέστι περιτομή. Νόμιζεν ὁ ἄθλιος ὅτι ἔτσι, πρὸ τοῦ τετελεσμένου γεγονότος, θὰ ἐπείθετο καὶ θὰ ὡμολογοῦσε τὴν θρησκεία τους ὡς ἀληθινή. Καὶ δὲν τοὺς ἔφθασεν αὐτὴ ἢ αἰσχρὴ πράξις. Τὸν περιγελοῦσαν κι ὅλας ὅλοι οἱ παρόντες. Τοῦ ἔλεγαν:

Ἐσὺ Νικόλαε, διάβασες τὴν ὁμολογία μας, ἔκαμες σαλαβάτι καὶ ἐμεῖς σοῦ κάναμε σινέτι. Ἔγινες πλέον Τοῦρκος.

Ἀλλὰ ὁ μακάριος καὶ εὐλογημένος ἐκεῖνος νεανίας περισσῶς ἔκραζε:

Ψέματα λέτε, ἐγὼ εἶμαι χριστιανός, καὶ στὸν Χριστό μου μόνον πιστεύω.

Λυσσασμένος ὁ Καϊμακάμης ποὺ ρέζιλεύεται ἀπὸ ἓνα ἔφηβο καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε μὲ τὴν περιτομή, διατάζει καὶ τὸν ρίχνουν στὴν φυλακὴ τῶν κακούργων. Ἐκεῖ παρέμεινε νηστικός ἐπὶ 15 ὀλόκληρες μέρες. Τέλος ἐδέησε καὶ τὸν βγάζουν ἀπὸ τὰ μπруντρούμια. Τὸν παρουσιάζουν πάλι ἐνώπιον τοῦ Καϊμακάμη. Αὐτὸς περιμένει νὰ τοῦ φέρουν μπροστὰ του ἓνα ράκος, ἓνα νησικὸ ἐξαθλιωμένο παιδί, ποὺ ζητάει ἔλεος, συγχώρεσι καὶ φαγητό.

Παραδόξως παρουσιάζεται ένας Νικόλαος φαιδρός και χαριέστατος. Οί παρευρισκόμενοι έκραύγαζαν:

Ἦ Τουρκοῦς νὰ γίνῃ ἢ νὰ θανατωθῆ.

Τὸν ρωτᾷ ἐκ νέου ὁ Καϊμακάμης ἂν τυχὸν μετενόησε ὕστερα ἀπὸ τόσες στερήσεις καὶ ἀποδέχεται τὴν θρησκεία τοῦ Μωάμεθ. Ὁ γενναῖος ἐκεῖνος μὲ ἀκόμη μεγαλύτερη τόλμη, μὲ ὅλη τὴν δύναμή του φωνάζει:

Χριστιανὸς εἶμαι καὶ στὸν Χριστὸ μου πιστεύω. Δὲν ἀρνοῦμαι τὸν Χριστὸ μου ἔστω καὶ ἂν μὲ βασανίζετε μὲ μύρια βασανιστήρια.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ καὶ εἶδαν καὶ ἀπόειδαν ὅτι ὁ Ἅγιος δὲν μεταπείθεται, τὸν φυλακίζουν καὶ πάλι. Ἐκεῖ θὰ βάλει μυαλό, σκέφθηκαν. Συχνὰ-πυκνὰ τὸν δέρνουν μὲ ραβδισμούς, ἐπώδυνους καὶ ἀνυπόφορους

Καθ' ὃν χρόνον εὕρισκετο ὁ Ἅγιος στὴν φυλακὴ, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ μπακάλικου τοῦ πατέρα του, λυπήθηκε δῆθεν τὸν νέο. Ἦταν Τουρκοῦς καὶ εὐκόλα μπῆκε στὴν φυλακὴ. Συναντᾷ τὸν Ἅγιο. Τοῦ ὑπόσχεται πὼς ἂν γινόταν Τουρκοῦς, θὰ γλύτωνε τὴν ζωὴ του. Ἐπιπλέον θὰ τοῦ ἔδιδε ὡς σύζυγο τὴν θυγατέρα του καθὼς καὶ προῖκα ὑπέρογκη. Μεγάλη παγίδα καὶ αὐτὴ. Δὲν πιάστηκε ὁμως ὁ Ἅγιος. Τοῦ ἀπήντησε μὲ ἤρεμη καὶ γαλήνια φωνή:

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν πρότασί σου. Ἀλλὰ μάθε πὼς πλοῦτο μεγάλο στὴν καρδιά μου ἔχω τὴν πίστι τοῦ Χριστοῦ μου.

Ἐφυγεν ἄπρακτος. Μετὰ ἀπὸ μερικὲς μέρες ἔρχεται νέα προσταγὴ τοῦ Καϊμακάμη. Νὰ ἀποφυλακισθῇ ὁ Ἅγιος καὶ νὰ παρουσιασθῇ στὸν Ἀνώτερο Κριτὴ. Παρουσιάζεται.

Βλέποντας ὁ Κριτὴς μπροστὰ του ἓνα νεαρό, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπο ἀπήστραπτε ἀπὸ τὴν θεία Χάρι, ἄρχισε μὲ πολλὴν-σατανικὴν- ἡρεμία νὰ τὸν κολακεύῃ καὶ νὰ τοῦ ὑπόσχεται μύρια ὅσα καλά, ἂν ἐγένετο Μωαμεθανός. Ὁ Ἅγιος καὶ πάλιν σταθερὰ ἐπαναλαμβάνει:

Χριστιανὸς εἶμαι καὶ χριστιανὸς θέλω νὰ ἀποθάνω. Γιατὶ ἀργεῖτε καὶ δὲν μὲ θανατώνετε ὅσον γίνεται γρηγορότερα;

Μετὰ τὴν σταθερὴ αὐτὴ ὁμολογία ἤλθεν ἡ διαταγὴ τοῦ Κριτοῦ. Νὰ ἀποκεφαλισθῇ. Ὁ ἑπαρχος συνοδευόμενος ἀπὸ φανατισμένον ὄχλο ὀδηγεῖ τὸν Ἅγιο στὸν Ταχτὰ-Καλέ. Μπροστὰ στὸ μαγαζὶ τοῦ πατέρα του.

Ὁ Ἅγιος ἦτο ὄλος χαρὰ, γιατί θὰ μαρτυροῦσε γιὰ τὸν Χριστό του. Δὲν δείλιασε καθόλου μπροστὰ στὸν θάνατο παρὰ τὸ νεαρὸ τῆς ἡλικίας του. Βάδιζε σὰν νὰ πῆγαινε σὲ γάμο καὶ τὸ πρόσωπό του ἄστραφτε σὰν τὸ

πρόσωπο τοῦ πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου.

Τὸ κούτσουρο στήθηκε. Ὁ τζελάτης (ὁ δήμιος δηλαδή), τὸν γονάτισε. Ὁ Μάρτυς ἀκούμπησε τὸ κεφάλι του στὸ κούτσουρο. Ἄπλωσε ὅσο μπορούσε περισσότερο τὸν λαιμὸ του γιὰ νὰ διευκολύνη τὸν δήμιο. Τὸ βαρὺ ξίφος ὑψώθηκε, ἄστραψε στὶς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, καὶ ἔπεσε μὲ δύναμι στὸν τρυφερὸ τράχηλο αὐτοῦ τοῦ ἡρωϊκοῦ παιδιοῦ.

Τὸ ὠραῖο ἐκεῖνο ἐφηβικὸ κεφάλι ἀποχωρίστηκε καὶ κύλισε. Τὸ σῶμα σπαρτάρισε γιὰ λίγο καὶ ἔπεσε.

23 Σεπτεμβρίου τοῦ 1672 σ. ἔ. ἡμέρα Δευτέρα. Ἡ διαταγὴ τοῦ Κριτοῦ ἦταν αὐστηρή. Τὸ σῶμα καὶ τὸ κεφάλι θὰ παραμείνουν ἄταφα ἐπὶ μέρες, γιὰ φόβητρο τῶν χριστιανῶν.

Ἐπὶ 3 μερόνυχτα οἱ πάντες ἔβλεπαν ἓνα θεῖο φῶς νὰ κατέρχεται καὶ νὰ φωτίζει κατὰ τρόπο θαυμαστὸ τὸ Ἅγιο Λεῖψανο. Οἱ ἀγαρηνοὶ φρουροί, τρομαγμένοι καὶ ταραγμένοι ἀπὸ τὸ γεγονός, διέδιδαν οἱ ἀνόητοι ὅτι ὁ Θεὸς ρίχνει φωτιὰ γιὰ νὰ τὸ κατακαύσῃ.

Μετὰ τὶς τρεῖς ἡμέρες οἱ χριστιανοὶ πλήρωσαν χρήματα πολλὰ στοὺς κρατοῦντες καὶ ἔτσι πῆραν τὴν ἄδεια νὰ συστρίλουν τὸ τίμιον λείψανον τοῦ Ἁγίου. Μὲ μεγάλη κατάνυξι ἀλλὰ καὶ πολὺ θάρρος τὸ ἔβαλαν σὲ ψαροκάϊκο χριστιανικόν, καὶ τὸ μετέφεραν στὸ νησί

τῆς Χάλκης. Ἐκεῖ τὸ ἔθαψαν στὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας.

Μετὰ ἀπὸ χρόνια, ἄγνωστο πόσα, ἔγινε ἡ ἀνακομιδὴ τῶν τιμίων τοῦ Μάρτυρος Λειψάνων. Ἀνέδωσαν ἄρρητον εὐωδία. Ἡ ἀνακομιδὴ ἔγινε ἀπὸ ἀγιορεῖτες πατέρες γιὰ αὐτὸ καὶ τὰ περισσότερα τῶν Τιμίων Λειψάνων βρίσκονται σὲ δύο μονῆς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, τὴν Μονὴν Ξηροποτάμου καὶ τὴν Μονὴν Γρηγορίου. Ἡ κάτω σιαγὼν, εὐρίσκεται στὴν Μονὴ Προυσοῦ, τεμάχιον δὲ ὁστοῦ στὴν Μονὴ Τατάρνης.

Ναὸς τοῦ Ἁγίου ὑπάρχει στὸ Καρπενήσι. Ἡ μνήμη του εἶναι γιὰ τὴν πόλι ἐπίσημος ἀργία. Τιμᾶται ἰδιαιτέρως ὑπὸ τῶν κατοίκων ὡς προστάτης τῆς πόλεως καὶ θαυματουργός.

